

Keskkonnaministri määruse „Atmosfääriõhu kaitse seaduse alusel antud keskkonnaministri määruste muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse (edaspidi AÕKS) § 80 lõike 2, § 82 lõike 3, § 127 lõike 2 ja § 128 lõike 2 alusel.

Eelnõukohase määrusega muudetakse keskkonnaministri 14. detsembri 2016. aasta määrust nr 68 „Õhusaasteloa või keskkonnakompleksloa omaja välisõhu saastamisega seotud aastaaruande vorm ja esitamise kord“ (edaspidi *määrus nr 68*) ja keskkonnaministri 19. detsembri 2017. aasta määrust nr 60 „Tegevuse künnisvõimsused, millest alates on vajalik paikse heiteallika käitaja registreering, registreeringu taotluse, tõendi ja aastaaruande vorm ning aastaaruande esitamise kord“ (edaspidi *määrus nr 60*). Määruste muutmine on vajalik ühtsest keskkonnaloast tulenevalt esitatavate aastaaruannete ühtlustamiseks. Välisõhu saastamisega seotud tegevuste aastaaruannete vormid tuleb muuta ühtseks (hetkel eraldi vormidel).

Määruse eelnõu koostas Keskkonnaministeeriumi välisõhu ja kiirgusosakonna peaspetsialist Siim Sellik (tel 626 2978, siim.sellik@envir.ee). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee). Õigusekspertiisi tegi Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kupri (tel 626 0717, mari-liis.kupri@envir.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohase määrusega muudetakse kahte keskkonnaministri määrust. Eelnõukohane määrus koosneb kolmest paragrahvist.

Paragrahv 1 tehakse muudatused määruses nr 68.

Punktiga 1 muudetakse määruse nr 68 pealkirja. Uueks pealkirjaks on „Keskkonnakaitseloa omaja välisõhu saastamisega seotud aastaaruande vorm ja esitamise kord“. Pealkirjas asendatakse sõnad „õhusaasteloa või keskkonnakompleksloa“ sõnaga „keskkonnakaitseloa“. Muudatus tuleneb keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusest, mis ühtlustab keskkonnakaitselubade menetlemist ning sõnastust.

Punktiga 2 muudetakse määruse nr 68 preambulit. Muudatus on seotud määruse nr 60 muutmisega, milles tunnistatakse kehtetuks paikse heiteallika käitaja registreeringu aastaaruande iseseisev vorm. Edaspidi esitatakse kõik keskkonnakaitseloa omaja välisõhu saastamisega seotud tegevuste aruanded ühtsetel alustel eelnõukohase määruse nr 68 kohaselt. Ka paikse heiteallika käitaja registreering on keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 40 lõike 1 punkti 3 kohaselt keskkonnakaitseluba.

Punktiga 3 täiendatakse määruse nr 68 § 2 lõikega 1¹, millega seatakse paikse heiteallika käitaja registreeringu omajale kohustus esitada välisõhu saastamisega seotud aastaaruanne Keskkonnaametile iga kolme aruandeaastale järgneva aasta 31. jaanuariks. Paikse heiteallika käitaja registreeringu omaja aastaaruande esitamise perioodi on pikendatud seniselt ühelt

aastalt kolmele, eesmärgiga vähendada bürokraatiat ning käitajate ja Keskkonnaameti töökoormust. Muutunud süsteemi kohase esmakordse aruande esitamise tähtaeg on sätestatud määrusesse lisatavas §-s 7¹, selleks on 31. jaanuar 2021.

Punktiga 4 muudetakse määruse nr 68 § 2 lõiget 4. Lõikes 4 sätestatakse, et aruanne esitatakse keskkonnaotsuste infosüsteemi. Aruandeid paber kandjal ega elektroonilisel vormil enam ei esitata. Keskkonnaotsuste infosüsteem (edaspidi *KOTKAS*) on aadressil <https://kotkas.envir.ee/>.

Punktiga 5 tunnistatakse määruse nr 68 § 2 lõige 5 kehtetuks, kuna aruandeid ei ole enam paber kandjal võimalik esitada.

Punktiga 6 muudetakse määruse nr 68 § 2 lõiget 6. Uue korra kohaselt on Keskkonnaametil on aruande kontrollimiseks aega 30 päeva aruande esitamisest arvates. See tähtaeg on ühtlustatud veekasutuse aruande ja jäätmearuande kontrollimise tähtajaga.

Punktiga 7 muudatava määruse nr 68 § 2 lõike 8 kohaselt kinnitab Keskkonnaameti vastutav töötaja esitatud aruandega nõustumist keskkonnaotsuste infosüsteemis. Enam ei ole vajadust Keskkonnaameti vastutaval töötajal aruannet kinnitada allkirjaga ning tagastada aruanne selle esitajale.

Punktiga 8 tunnistatakse määruse nr 68 § 3 lõige 2 kehtetuks, kuna andmete säilitamine on juba sätestatud keskkonnaministri määruse nr 20 „Keskkonnaotsuste infosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“ §-s 12. Seega ei ole vaja aruannete säilitamist eelnõukohases määruses reguleerida.

Punktiga 9 muudetakse määruse nr 68 § 4 lõiget 1, täpsustades nõudeid aruande vormi ja sisu kohta. Nõutavad andmed on viidud kooskõlla keskkonnaotsuste infosüsteemiga. Võrreldes kehtiva määrusega ei kirjutata detailselt välja iga aruandevormi tabeli sisu, kuna eelnõukohase määruse lisas olevas vormis on juba andmeid täpsustatud.

Punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 68 § 4 lõiked 2 ja 3 eelmises punktis kirjeldatud põhjusel.

Punktiga 11 täiendatakse määrust nr 68 § 4 lõikega 4, sätestades, et registreerimiskohustusega käitaja esitab välisõhu saastamisega seotud andmed määruse lisa kohaselt. Muudatus on seotud määruse nr 60 muutmisega, millega tunnistatakse kehtetuks eraldiseisev registreerimiskohustusega käitaja aruande vorm. Kõik keskkonnakaitseloa omajad esitavad edaspidi välisõhu saastamisega seotud tegevuse aruande muudetud määruse nr 68 kohaselt. Registreerimiskohustusega käitaja esitab aruandes tema kohta käivad atmosfääriõhu kaitse seaduse § 128 lõikes 1 nimetatud ja muud välisõhu saastamisega seotud asjakohased andmed.

Punktiga 12 muudetakse määruse nr 68 § 5 lõiget 1. Täpsustatakse, et iga saasteaine heitkoguse juures tuleb märkida, kas esitatavad andmed põhinevad mõõtmistel või arvutustel. Kehtivas määruses kehtib see nõue ainult tabeli 1 vormi kohta.

Punktiga 13 loetakse määruse nr 68 § 6 lõige 1 lõikeks 1¹ ja § 6 täiendatakse lõikega 1. Lõikes sätestatakse, et aruande seletuskiri tuleb esitada uute asjaolude ilmnemisel, selgituste vajadusel või Keskkonnaameti nõudmise korral. Kehtiva määruse kohaselt oli aruande seletuskirja esitamine kohustuslik, kuid praktikas on ilmnunud, et alati see vajalik ei ole. Bürokratiat vähendamise eesmärgil on täpsustatud, millal seletuskiri tuleb esitada.

Punktiga 14 muudetakse määruse nr 68 § 6 lõiget 2. Lõikes 2 asendatakse viide lõikele 1 viitega lõikele 1¹.

Punktiga 15 lisatakse rakendussäte, mille kohaselt rakendub paikse heiteallika käitaja registreeringut omava isiku aruandekohustus eelnõukohase määruse alusel alates 2020. kalendriaastast ning aruande esimene tähtaeg on 31. jaanuaril 2021. Järgmine tähtaeg on kolme aasta pärast, 31. jaanuaril 2024.

Punktiga 16 asendatakse määruse nr 68 lisa eelnõukohase määruse lisaga. Nõutavad andmed on viidud kooskõlla keskkonnaotsuste infosüsteemiga. Küsitavate andmete koosseisus ei ole toimunud suuremaid muudatusi, korrastatud on andmete esitamise järjekorda ja mõnes kohas esitatavate andmete koosseisu täpsustatud.

Paragrahviga 2 tehakse muudatused määruses nr 60.

Punktiga 1 muudetakse määruse nr 60 pealkirja. Uueks pealkirjaks on „Tegevuse künnisvõimsused, millest alates on vajalik paikse heiteallika käitaja registreering, registreeringu taotluse ja tõendi vorm“. Pealkirjast on välja jäetud sõnad „aastaruande vorm ning aastaruande esitamise kord“, kuna eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks määruse lisa 3 ning paikse heiteallika käitaja registreeringut omav isik esitab edaspidi aastaruande muudetud määruse nr 68 alusel.

Punktiga 2 muudetakse määruse nr 60 preambulit. Muudatus on seotud määruse nr 68 muutmisega, mille kohaselt esitatakse kõik keskkonnakaitsetoetaja välisõhu saastamisega seotud tegevuste aruanded edaspidi muudetud määruse nr 68 alusel.

Punktiga 3 tunnistatakse eelmises punktis nimetatud põhjusel kehtetuks määruse nr 60 § 4.

Punktiga 4 tunnistatakse punktis nr 2 nimetatud põhjusel kehtetuks määruse nr 68 lisa 3.

Paragrahv 3 sätestab eelnõukohase määruse jõustumise. Määrus on planeeritud jõustuma 2020. aasta 1. jaanuaril seoses keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega samal kuupäeval ning Keskkonnaameti infosüsteemi KOTKAS projekti arendustööde valmimisega samuti 2020. aasta 1. jaanuaril.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohane määrus ei oma otsesest puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõju

Eelnõukohase määrusega ei kavandata kehtiva õigusega võrreldes olulisi põhimõttelisi muudatusi. Määruse üldisem mõju on seotud KOTKAS II ehk KOTKASE edasiarenduste projektiga, mille tulemusel luuakse keskne infosüsteem keskkonnalubade, paikse heiteallika käitaja registreeringute ning aruandlusega seotud teenuste pakkumiseks.

KOTKAS on menetluslik töövahend, mille asutamisega ei muutu taotluste, lubade ja muude sellesse kantavate andmete koosseis. Tehtud muudatuste eesmärk on kasutada tänapäevaseid infotehnoloogilise vahendeid tegevuste automatiseerimiseks, lihtsustamiseks, andmete ristkasutuseks jms, et tagada infosüsteemi asutamisega seotud eesmärkide täitmine. KOTKASE loomine haakub riigivalitsemise reformi eesmärgiga vähendada ettevõtjate halduskoormust riigiga suhtlemisel, milleks on ellu kutsutud nn nullbürokratia projekt.

Paikse heiteallika käitaja registreeringu omaja aastaaruande esitamise perioodi pikendamine seniselt ühelt aastalt kolmele vähendab bürokraatiat ning käitajate ja Keskkonnaameti töökoormust.

Välisõhu saastamisega seotud aastaaruande kontrollimise tähtaja lühendamine võib nõuda Keskkonnaameti töötajatelt teatavat tööde ajalise planeerimise muutmist, kuid ei tekita neile otseselt uusi kohustusi.

5. Määruse rakendamise seotud tegevus, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise seotud kulud ja tulud on peamiselt seotud KOTKAS II ehk KOTKASE edasiarenduste projektiga, mille tulemusel luuakse keskne infosüsteem keskkonnalubade, paikse heiteallika käitaja registreeringute ning aruandlusega seotud teenuste pakkumiseks.

Määruse rakendamise seotud KOTKAS II projekti kulud (periood 2018–2021) riigihankes „Keskkonnaotsuste Infosüsteemi arendus ja hooldus“ (nr 194805). Projekti on rahastatud Euroopa Liidu struktuurivahenditest ning lisakulu riigieelarvest ei nõua. Projekti KOTKAS lõpuks suletakse vanad Keskkonnaministeeriumi haldusala infosüsteemid JATS, OSIS, VEKA, KLIS ja HEIAN, mille tulemusena vähenevad infosüsteemide hooldus- ja arenduskulud aastas kokku 96 511 EUR ning klientide (aruandjate) kulud 119 241 EUR. Õhu saastamise aastaaruanne esitatakse edaspidi süsteemi KOTKAS ning senisesse infosüsteemi OSIS (välisõhu saasteallikate infosüsteem) kogutud aruanded arhiveeritakse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril seoses keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega samal kuupäeval ning Keskkonnaameti infosüsteemi KOTKAS II arendustööde valmimisega samuti 2020. aasta 1. jaanuaril.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Maaeluministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale.

Määruse koostamisel ei korraldata avalikku konsultatsiooni ega kaasata huvirühmi, kuna määruse sisu ei muutu ulatuses, mis puudutaks neid või laiemat avalikkust.